

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List II.

V Ljubljani, 1. junija 1879.

Tečaj XIX.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

II.

Zopet bom govoril o neki čednosti, namreč o resnicoljubnosti. Najvišji smoter vsemu človeškemu izpoznanju je resnica; zato je tudi oni človek, ki vedno govori resnico, za Bogom najpopolnejše bitje. Pač se človek ne more nikdar povzdigniti do popolne in najčistejše resnice; on nima moči, ločiti vedno in natančno resnico od krivice. Ako bi mogel to, bi moral biti Bog, ki je večna in brezkončna resnica, ki noče in ne more goljufati in tudi ne goljufan biti. Eden se bolj, drugi manj povzdigne do prave resnice. Ali če tudi ne more nikdar priti do popolne resnice, vendar mu je nalog, kolikor moči se bližati oni popolni resnici. „Hrepenenje po resnici“ — uči Lessing — „je več vredno, nego resnica sama“.

Ne bom dalje opisoval vrednosti resnice. Vsak poštenjak jo vé in zna ceniti. Ali resnica oči kolje, — pravi slovenski pregovor. Resnicoljubnost je lepa čednost, toda, koliko jih je, ki ljubijo resnico? Kdo jo rad sliši, posebno če odkrije njegove napake, njegove pregreške? Ko je odkril gerški učenjak Arhimed novo resnico, da izgubi kamen v vódi toliko teže, kolikor vóde spodrine, — je daroval bogovom sto bikov. „In od onega časa“ — pravi nemški humorist Börne — „se tresó vsi

biki, kedar se odkrije kaka nova resnica“. Ta dovtip je eden najboljših Börnejevih. — Resnica je le ena, toda pota, po katerih prihajemo do nje, so različna. „Ali gorje onemu“ — piše Schiller — „ki je prišel do nje po potu krivice, kajti ona ga ne bode oveselila nikdar“. Resnica, ki jo je odkril kdo, ne razveseljuje samo njega, ampak vsakega poštenjaka, le biki, kakor pravi Börne, se tresó pred njo. Vsacemu učitelju je znano, kako razveseli otroke, ako najdejo kak nov glas iz kake besede; njih veselje je pa še le takrat popolno, ako poznajo ta glas tudi v knjigi. Kdo bi jim kalil to veselje, da bi jim rekel, da ga niso našli sami. In oni učitelj je največi mojster v poduku, ki pri vsaki priliki napelje otroke do tega stališča, da nahajajo to ali ono resnico sami. S tem se jim podeli veselje do samostojnega premišljevanja, katero ima neznan upliv na njih značaj. Vse drugače bi bilo na svetu, ko bi ne živelo toliko „duševnih ničel“, toliko „kimalcev“, toliko „pokornih slug“. To bi bilo pa le mogoče, ako bi jih ne bilo toliko, ki se le opirajo na ramena učenejših ljudi. —

Kdo dela dan danes javno mnenje? Naši časnikarji. A kako gerdo ravnajo ti največ z resnico. Večina ljudstva si ne more pridobiti družega prepričanja o položaji sveta, nego onega, ki se jej usiluje po časnikih. Žalibog, da pridigujejo po časnikih resnico (?) največ nesramni židje, izpodedi pisarji in drugi enaki ljudje.

Slovenski pregovor pravi: „Otroci in neumniki časih resnico govore“. To je, seveda, le časih. Mnogi otroci so že v prvi mladosti tako popačeni, da se lažejo, da se moramo kar čuditi njih prederznosti. A ti so pokvarjeni od starejih. Nepokvarjen otrok ljubi resnico. On hoče vedeti vsako še tako malo stvar natanko. Le poslušaj ga, kaka vprašanja ti zastavlja mnogokrat. Ne misli, da se ga bodeš iznebil s kakim poveršnim odgovorom. Ne misli, da mu bodeš zadostil tako hitro. Ne, on te bode mučil tako dolgo, dokler ne bode izvedel vsega, kar si je namenil, te vprašati. Glej za torej, da ga ne goljufaš, da ga ne nalažeš. Tvojo laž, tvojo goljufijo ti bode povernil skoraj in sicer v obilni meri. Sam bode lažnik, ter te nalagal mnogokrat in sicer večkrat o tem, o čemer te posebno mika izvedeti popolno resnico. — In neumniki — pravi dalje oni pregovor — govore tudi resnico. To se pravi, če jo vedó. Nekdaj so imeli tako imenovani dvorni norci edini privilegij, govoriti z vladarjem prav odkritoserčno. Tudi višji duhovni in plemenitaži so imeli svoje „norce“. Ti norci seveda niso bili navadni norci, katerim se meša glava. A čudno, da so se imenovali nekdanji ljudje, ki so smeli svobodno razodeti vsacemu svoje menenje, norci. Ta beseda kaže dovolj, v kaki časti, ali boljše rečeno, v kaki nečasti je bila od nekdanj do današnjega dne resnica. Pač karakteristično znamenje propada človeškega. V najslabejšem položaji so gosposki ljudje, ker tako težko izvedó

resnico. Okrog njih se vedno plazi neizmerna druhal prilizovalcev in klečeplazov, ki slavé vsako še tako krivično dejanje. Marsikdo izmed njih bi rad storil kaj dobrega, ko bi ga ne odvernila ona nesramna druhal od tega. Prilizovalec je najhujši sovražnik človekov, on je gad, skrit pod rožnim cvetjem!

Resnici nasprotna je laž. Pregovor pravi: Kdor laže, ta krade. Znamenito je, da je v tem pregovoru lažnik postavljen na enako stopinjo s tatom. Laž sicer ni hudodelstvo, kot tatvina; lažnik se ne kaznuje po kazenskih paragrafih, pač se pa tat. A lažnik se kaznuje s tem najbolj, da mu nihče ne verjame. Laži se delé v: verjetne in neverjetne. Ali je laž verjetna, ali ne, je dostikrat odvisno od osebe, ki se laže. Neverjetne laži so take, katere se — po domače rečeno — lahko z roko zagrabijo. Lepa zbirka tacih se nahaja v knjigi „Lažnjivi Kljukec“. Kdo ga ni bral v mladosti! S kakim modrim obrazom tudi pripoveduje Kljukec svoje dogodke, katerih, seveda, doživel nikdar ni. Ali prijetno je poslušati moža, ki se tako doslednje in premissljeno laže. Človek se daje rad za nos voditi, posebno, če ga nič ne veljá. Zlasti ženski spol se pusti rad nalagati, samó da ima kaj zabave. One kaj rade odpuščajo človeku, ako jih je nalagal, da je le bila zanimiva laž.

Laže se človek iz raznih namenov: iz strahu pred kaznijo, iz neumnosti, iz nevednosti, zarad dobička, in iz navade. Posebno mnogo je lažnikov iz navade. Človek, ki se je navadil kleti, kolne, da sam ne vé za to; in človek, ki se je navadil lagati, ne more ničesa povedati brez laži. Navada je železna srajca, pravi pregovor. Ali ni v tem pregovoru nekak zagovor laži iz navade? Marsikomu se bo zdelo tako. Vendar ni res. Ta pregovor je vseh pregovorov skoro najslabši. Razlaga se tako-le: Kakor ne moreš sleči železne srajce, tako se ne moreš odvaditi svojih navad. Vprašam: ali se ni že marsikdo v resnici odvadil navad, katere so mu tako rekoč prešlé v mesó in kri? Železne srajce, pravijo, ne moreš sleči. No, če je ne moreš sleči, je tudi ne moreš obleči. Odvadiš se lahko vsega, če le hočeš; ali hoteti moraš, mi je rekel neki star, izkušen mož. Železne srajce pa zató ne moreš sleči, ker je ne moreš obleči.

Največji lažniki so stari dosluženi vojaki. Oni ti vedó praviti o Milanu in Benetkah, o Turčiji in Nemčiji. Oni ti vedó tudi mnogo celó o onih vojskah, katerih ni nikdar bilo, — če ravno niso nikdar drugje streljali, kot pred kosárno. In kako hrabri so bili ti vojaki, tako namreč pripovedujejo sami od sebe. Nobeden jim ni bil kos. In če jih vprašaš, kje imajo kako svetinjo v znamenje svoje hrabrosti, odgovore: i, ker so me ogoljufali zánjo. — No, take laži so največ prav nedolžne, in preganjajo dolg čas ljudem v dolzih zimskih večerih. Te laži ne škodujejo nikomur, a tudi ne koristijo nikomur. Ravno take so laži mnogih po-

potnikov, samó, da so ti prišli malo dalje po svetu, kot marsikteri vojaki, nekteri celó dalje, kot Jurče, ki se je na hip oglasil za pečjo v veliko radost svojemu očetu in materi. —

Ti lažniki niso škodljivi, niti koristni. A zdaj pridejo oni, ki se lažejo zarad dobička. Oni, če ravno niso tatovi, vendar so goljufi. K tem spadajo mnogi obertniki, ki hvalijo čez vse meje svoje blago, ako ravno so prepričani, da ni nič vredno. K tem spadajo dalje vsi mešetarji, ki govore za tistega, kateri jim kaj plača, ki hvalijo njegovo blago, naj si bo kaj vredno, ali ne. Ne bom jih dalje našteval lažnikov, saj jih lahko vidi in sliši vsak, kjer jih hoče.

Najredkejše slišijo ženske resnico. (Človek bi jih pomiloval, ako bi same tako rade ne slišale laži). Kolikrat pač slišijo one, hvaliti lastnosti, katerih nimajo, kolikrat slišijo slaviti čednosti, katerih tudi nimajo! A njim se to dopade, in na zadnje res mislijo samé, da imajo vse te lepe lastnosti in čednosti. Nekoč mi je dejala neka stara judinja: „Res, imam že nekaj čez petdeset let, a čedna ženska sem še vedno“. Ko sem ji jaz dejal, da ni, se je pogledala v ogledalo, ter vzdihnila: „A bila sem nekdanj lepa“. — Od moških slišijo ženske tako redkokrat resnico, k večemu takrat, kedar razjeze moža, da zavpije ta: „Ti zmáj, ti pošást!“) Dokler so neomožene, se jih le pita z izrazi: „angelj moj, ti rožica, (ti serčice, ti ljubica, ljubičica, golobičica, ti lepota vseh lepot, ti biser, ti moje najdražje i. t. d.“). Kako jih mora zatorej osupniti, ako se v zakonu kar takoj slišijo imenovati: „ti zmaj, ti pokora, ti gerdavž!“ Kaj ne, to so čudne stvari? Gotovo, da jih zaboli v sercé tak priimek; a kaj se hoče? To boleost so jim zakrivali oni prilizovalci, klečeplazi, rokolizalci, sladkoustneži, ki so jih povzdigovali nekdanj do nebes. Res zahteva dostojnost, da se damam pripoveduje zmiraj kaj lepega. Dobro, a lagati se jim ni treba, nezasluženi priimkov nepristojnih zaslug jim ni treba dajati. In ko bi vsaj imele kaj vgrizniti ženske od teh lepih besed! Ko bi se obsodili vsi taki možje, ki pripovedujejo ženskimi toliko lepega, v kako denarno ali drugo kazen, kako hitro bi se odvadili teh sladkih govoric! Potem bi bilo še le prav jasno, kaj jim gré iz sercá in kaj le iz ust. Jaz ne razumem, kakó zamorejo biti oni možje, ki so prav odkritoserčni do družih možev, proti ženskimi tako malo odkritoserčni. Znabiti jih opravičuje izraz „lepi spol, slabi spol?“ Morebiti mislijo, da morajo lepemu spolu praviti vedno kaj lepega, in to tudi zato, ker bi slabi spol lahko padel v omotico, ako bi slišal kaj gerdega? Že mogoče, ali pomisliti je treba, da se lepo posebno odlikuje takrat, kedar se primerja z gerdim. Lepi spol, ha, ha, ha! Jaz nisem videl še nikdar tako gerdih mož, kot so nektere ženske. Naj ponovim še enkrat izraz: deklè je angelj, žena je dar božji, a baba je hudič. Ali ni res? Kaj ne, preprost Kranjec je časih kaj odkritoserčen?

Laži so tako ukoreninene med ljudmi, da jih je prav težko vselej ločevati od resnice. Vse se laže. Vsa natora se že laže, kakor poje Heine:

„Die Wahrheit schwindet von der Erde,
Auch mit der 'Treu' ist es vorbei.
Die Hunde wedeln noch und stinken
Wie sonst, doch sind sie nicht mehr treu“.

Ne čudimo se psom. Pes je pes, saj človek tudi ni nič boljši. Najbogobojnejši človek, pravijo, pogostoma greši. To je bilo nekdaj. Zdaj tudi ta pregovor nima veljave. Moral bi se zategadelj predrugačiti, namreč: „Izmed sto besed, ktere izgovori kdo, jih je devetindevetdeset lažnjivih, in komaj ena resnična“. Ali laž je takó mikavna. Z njo se tako lahko odkrižamo mnogokrat marsikake nadlege, marsikake neprijetnosti. In kaj bi bilo z zabavami, ako bi se v svojem govorjenji ne lagali? Od tedaj, kar so začeli ljudje toliko govoriti, od kar je mnogo govorjenja potreba pri vsaki zabavi in pri vsaki družini, od teh mal je postala laž tudi potreba. Kakó bi mogli obstati naši veliki časopisi, ako bi se sem ter tje malo ne zlagali? Kako bi polnili svoje dolge in široke predale, ako bi jim ne pomagale laži? Ko se potem spriča, da so govorili laž, pride v nje popravek, kateri spet napolni kako predalo. Tako jim je moči obstajati, le tako jim je moči prihajati na svitlobo vsak dan v tolikih in tolikih polah. A občinstvo, ki se dá voditi od njih, je vredno vsega pomilovanja.

Še moram opomniti nekoliko o ljudeh, ki govoré „kakor jim je zrastel kljun“. Te ljudi nekteri jako hvalijo, imenujejo jih odkritoserčne, resnicoljubne in Bog zna, kaj še vse. Vprašam, ali so res ti ljudje, tudi v resnici vedno odkritoserčni in resnicoljubni? Odkritoserčni so morda, in to celo le v ožjem pomenu, namreč, svojim podložnim. Tem pač zabrusijo časih kako resnico v zóbe, da jih skoraj starejo. Njih podložni imajo pač prenašati njih oster kljun in njih žolčna jetra; a svojim predstojnikom so ponižni sluge. Pri svojih predstojnikih tudi stisnejo rep med nogé, pri svojih predstojnikih tudi znajo skriti svoj prederzni kljun, pri svojih predstojnikih tudi znajo očistiti jetra vsega žolča, — kakor drugi. Pes ima korajžo, lajati na tujca, a pred svojim gospodom skrivi urno herbet, ter mu pade pred noge. In pes tudi laje, kakor mu je zrastel kljun — pardon! pes ima gobec —. In resnicoljubni so tudi taki ljudje, pravijo, zato, ker govoré „na vsa usta“. Oj, neumnosti! Oni že povedo resnico, ako jo slučajno vedó. In če je ne vedó, govoré ravno tako, „kakor jim je zrastel kljun“, samó s tem razložkom, da govoré neresnico. In za te so navdušeni mnogi, in sicer zato, ker jim ugaja tako vedenje. — Govori vselej resnico in vsacemu! Ali ni to jako smešno, ako se mora naposled kdo opravičiti: Ne zameri, ako sem te žalil, kajti meni je že tako zrastel kljun. — Prepričaj se o resnici najprej,

potem jo govóri svobodno. Ko si povedal komu resnico, ne opravičuj se kar nič. Če si ga razžalil z njo, misli si, da je človek, ki ne more ali noče spoznati resnice. Ako je ne more, zatrobi mu jo še enkrat na ušesa; ako je noče, pusti ga v miru, kajti z daljšim dokazovanjem mu bodeš ravno tako malo koristil, kakor z molčanjem.

Iz pedagoškega stališča nimam dosti omeniti o resnicoljubnosti. Vsačemu človeku ima biti resnica sveta, in nad vse otrokom. Tem bo pa le takrat sveta, ako jo vidijo spoštovati pri odraslih. To si zapomnite stariši: Govorite vedno čisto resnico v navzočnosti otrokovi, in kaznujte ostro vsako laž. To je poglobitveni nauk. Ali ne kaznujte ga, ako se vam otrok zlaže z nevednosti. Pri tem ni on kriv, da se je zlagal, ampak oni, ki so ga nalagali. Kaznujte ga posebno ostró, ako se vam je nalagal iz porednosti ali škodoželjnosti. — V pedagoških knjigah se tudi nahaja pravilo, kakó naj se ravna z otrokom, ki se prvič ujame pri laganji. To se mi zdi nepotrebno. Kdo vam je porok, da je bila to prva njegova laž, pri kateri ste ga ravno ujeli? Bog zna, kolikrat se je zlagal že prej. Ker zatorej niste prepričani, je li to prva laž, ali ne, kaznujte ga ravno takó, kakor bi ga bili, da se je nalagal že mnogokrat. Ostra kazen mu bo najprej ucepila misel, da se ne sme lagati.

(Dalje prih.)

Juri Varl.

Na božji poti v Velésovem dušni pastir je jel ranjki to, kar se godi v sedanji dobi po novopoganskem svetu gledé na romanja nasproti dotičnemu vzvišanemu nauku katoliškemu, popévati v živih slikah naravnih in zgodovinskih, v posebnih pesmicah, da vsa pobožna povéstnica ne bi bila presuhoparna. Že je spev doveršil, prepisal, hotel menda ponuditi družbi Mohorjevi; kar ga smert prehitel, in v rokopisu ostane trud, ki ga morebiti Zg. Danica še priobči Slovencem. Spév, kteremu je naslov „Božja pot“, naj se tukaj naznači le po naslovih in geslih, iz kterih je razvidna njegova pomemba, razvidna pa tudi skoro vsa pesnikova slovenska veljava.

Božja pot.

1.

Pozdrav solncea.

Solnce ljubo, solnce zlato,
Razsvitluješ ki gorato
Domovino sprelepo,
Bodi mi pozdravljeno!
Ti si čudno, ti si krasno,
Vse oživljaš, nam pa jasno
Odkazuješ svet raj
Brez preneha vekomaj...

2.

Planšar.

Kdor v sercu vero živo hrani,
Njemu Bog je vse;
Svet zadovoljiti ni ga vstani —
Ni ga nikdar ne.
Z Bogom biti, Njemu prav služiti
Pevca so željé,
Ker le Bog je, ki upokojiti
Revno vé sercé.

3.

Stvaritev.

Nébes in svetovi vsi,
 Ki leskečejo nad nami,
 Zemlja in stvari na nji:
 Plan, dolina, hrib z gorami,
 Zeliša, drevesa vse,
 So z vodovjem vred nam priče,
 Kterih ena drugi kliče,
 Stvarnik vsega Bog da je.

4.

Minica.

Lepa je cvetlica
 Živo barvana,
 Lepša še devica
 Z Bogom združena.
 Blaga nje je duša,
 Čista nje je vest;
 Voljo božjo sluša,
 Bog ji je posest.

5.

Višarje.

Glej visoko v planini verh goré,
 Kjer so blizo tam narodov treh mejé,
 Lepa zala cerkvica stoji,
 Kjer nebes kraljica se časti.
 Cerkev ta je znana dalječ na okoli
 Po dolinah, gričih in po plodnem polji.
 Znana cerkev pa je slavna romarska,
 Klicati „Višarje“ vse jo vé in zna.

6.

Ptujec.

Zdravje, dragi dar v življenju!
 Revez, kateri tebe zgubil je.
 Več pa še po mojem mnenju
 Je, kateremu ob pamet gre.
 Čez vse pa glej je revež ta,
 Kdor je vero zgubil in Boga.

7.

Snid.

Gor na planini pastir stoji,
 Psmico poje, za raj plamti;
 Pesem zveni po gorovju tje,
 Serčno in možko pa vero
 V nejeverstva zatero
 Brani na potu med tem deklé.
 Eden ko drugi obéh teh dveh
 Ljubi le pravo in čerti greh.

8.

Zabava.

„Quod licet Jovi
 Non licet bovi“.
 Dvojno svet meri reči, ker vatla ma dva,
 To je pregovor, ki ves še dan danes veljá;
 Kdor se le kolkaj okoli po svetu ogleda,
 Zvédil bo, da je resnica ta moja beseda.

9.

Céna časa.

Len ne bodi, rabi čas zvestó,
 Sreča ni za tebe čas zgubljen;
 Čas zgubljen pa le takrat ne bo,
 Družiš z njim ko dober tud namen.

10.

Namen.

Namen noben ne spremeni
 Nikoli bistveno reči.
 Namen, če dober, pravo pa
 Še le veljavo reči da.

11.

Doslednost.

Kdor veliko zna in vé,
 Pa brez zdrave logike,
 Pa le sam'ga se ujé,
 Ako baha, znaša se.

12.

Cerkve.

Bog, ki v stvaritvi govori, da je,
 In da brez Njega ni stvari,
 Glasno se tudi v cerkvah glasi,
 Da On je tisti, ki je vstvaril vse.

13.

Slepota.

Marskteri res veliko vé,
 Svitló mu je v védah sploh,
 Kar reč pa vérsko tiče, oh!
 Prišel ni čez **a b c**.

14.

Smešnost — mir.

Svet brezbožin in pregrešin,
 Ti je večkrat res prav smešin;
 Marsikaj med nami on počne,
 S čimur drug bi mu zameril se;
 Srečin biti če po vsaki ceni,
 Pa — za dobro vést se še ne zméni!

15.

Dobra vést.

Ako mirno je sercé,
Vest pa čista, dobra vsa,
Čuti se sveti budé,
In odpira raj neba.

16.

Vklad i.

Reč le, kateri pamet zdrava
In Bog keršanski je vklad,
Je obstoječa ino prava,
Rodi stoterin, srečin sad.

17.

Sklep.

Bog je stvarnik, gospodar zemlje, nebà,
Vse, kar koli je, vse stvar njegova je;
On le osrečiti more, vé in zna,
Kakor svet ne zna, ne more nikdar ne.
V Bogu le je pokoj, le je mir,
Sreča le v Bogu zmir in zmir.

Kratko in krepko opéva v predzadnjem odstavku vklade, na katerih operata stoji katoliška resnica nasproti posvetnemu modrovanju na pr.:

„To je nauk, pravi, to je ona resnica,
Ktero kaže nam, tér je nas véra uči.
Vere te pa vklad je Bog in njegova beseda,
Je nam lastna zavest, zdrava nam pamet in um;
Je število čudežev, ki so se godili, brezbrojno,
Je nauka svetost, verskih blagota resnic;
Je serčnost in pogum, je mir in sveto veselje,
S katerim šlo jih v smert toliko mučencev je;
Je zgodovina sploh in tu še posebno cerkvena,
Ktera uči, zastonj íšeš na svetu da raj;
Je učenost in preiskava možakov jedrata,
Ki so resnici zvesti bili brez madeža vsi;
Je lepota in blagost ravnanja in djanja
Njih, ki po veri živé — vedno Boga pred očmi;
Vklad je poslednjič keršanski svet, ki verin okuša
Sad keršanstva sam céno spoznavši vesti i. t. d.“ —

Razne pesniške reči.

Tako se v rokopisu glasi naslov drugemu oddelku, v katerem se vpisane nahajajo stare, že natisnjene in še nove, predstavljene ter izvirno zložene naslednje pesmice:

„Modrijan. Zmešnjava. Lahkomišljenost mladostna. Plés. Smert. Žala po Čopu. Sklep. Svèt. Pesnik. Prošnja. Na britofu. O poli noči. Sanje in resnica. Mladost pretečena. Vinska. Minljivost. Kmetje ob času suše. Ponočni čuvaj. Pogreb. V spomin. Kam? Kje? Vezilo. Pogrébec. Rolande. Samson in Dalila. Lavdon. Razvalina. Na grobu Vodnika. V grudnu. Na maternem grobu. Želje. Hudi grad. Hrepenenje. Življenje. Luč in človek. Na Blejskem jezeru. Zdihovalje pijanca pred smertjo. Glas na Kranjce in njih sosede Slovéne. Premislek. Spomlad. Prah. Beta. Resnistvo. Morski vihar. Volitev stanu. Minca. Ljubezen . . .“ —

Iz nedoveršenega tega rokopisa se vidi, kako premarljivo se je ranjki Juri Varl na slovstvenem polji trudil še poslednja leta. — Bil

je jako iskren katoliški domoljub. — Bilo je l. 1854, da so součenci njegovi zbrani v Ljubljani vzlasti po njegovem navétovanji slovesno sklenili, da hočejo brati, podpirati in razširjati le v cerkvenem duhu spisovane časnike, katoliški cerkvi nasprotne pa po moči odvráčevati od sebe in od drugih. — Ko so pozneje l. 1862 isti součenci, doveršivši bogoslovne šole l. 1837, na Dobrovi obhajali svojo duhovsko 25letnico — sreberno sv. mašo, spregovoril je o prijateljskem gostovanji Varl zdravico, ktera popolnoma znači njegovega duha, vse njegovo tudi književno dejanje in nehanje. Glasila se je pa tako-le:

„Pravica je drevó mogočno, njene korenine serkajo svoj živež gori v rajskih planjavah, in veje njene razprostirajo se s svojo senco čez nebó in zemljo. —

Resnica je dragi dar nebeški, od Gospoda samega prinesen na zemljo, v blagor sploh človeški. —

Ljubezen, rajska hči spreljuba, ki lajša in slajša življenja zemeljskega stran težavno, ona je zvesta prijateljica pravice, in resnice, vse tri so pa tisto sveto trojstvo, ki edino le kaže pravo in ravno stezo v večnosti sveti raj, so tista svitla zvezda na nebu keršanskem, za ktero hoditi mora vsaki, ki želi in hoče osrečiti v resnici sebe in vse okoli sebe. Kdor za to zvezdo hodi, kdor derži se trojstva tega, ta daje Bogú, kar je Božjega, cesarju, kar je cesarjevega, pa tudi dragi, ljubi domovini, kar ji gre po Božjem pravu na vse strani.

V prepričanju, da bomo vsi, ki smo danas tukaj zbrani, obhajati spomin tistega časa, ko smo pred 25 leti šole dokončavši na tem bili, stopiti v življenje djansko, v prepričanju tedaj, da bomo mi vsi ven in ven deržali se le tega svetega trojstva, té svitle zvezde ter se trudili za Božjo čast in za svoje in svojega bližnjega zveličanje, s tem prepričanjem v sercu veljá naj ta napitnica povzdigi naše svete Matere, katoliške Cerkve, okrepčanju in vredenju obširnega nam drazega cesarstva, v blagor sprejlube naše domovine slovenske in v nas vsih pravo časno in večno srečo“. (Vid. Zg. Danic. 1862. l. 29.) —

„In slišal sem glas z neba, kteri mi je rekel: Zapiši: Blagor mertvim, kteri v Gospodu umerjejo! Odslej, reče Duh, naj počivajo od svojega truda; zakaj njih dela gredo za njimi (Razod. sv. Jan. XIV, 13)“.

*)

Dobri sveti.

5. Kako naj bo — „religiös-sittlich“ ali „sittlich-religiös“?

Pred malo leti se je veliko govorilo in pisalo o tej sestavljeni besedi. In še zdaj se nekteri spodtikajo nad njo, češ, da ni prav obrnjena, da bi moral prvi konec na zadnje priti, zadnji pa s prvim mesto za-

meniti. Res, da je pomen nekoliko drugačen, če je „religiös“ spredaj, kakor če je narobe, kajti sestavljajo se besede vselej po gotovem pravilu, kakor vejo razložiti slovníčarji; vendar na besedi bi ne bilo toliko napak, da bi se le reč prav umela. „Druckschrift“ na pr. je res nekoliko drugače, kakor „Schriftdruck“ in „Waldthier“ je precej kaj družega, nego „Thierwald“ „eiskalt“ tudi bolj zebe, nego „kalteis“: ali pri naši besedi ni razlike tako velike, zato dobro vemo, kaj pomenjate besedi vsaka sama záse, in kaj veljate, kadar ste obe zedinjeni. Dobro vemo, da brez vere ni npravnosti in brez npravnosti tudi vere ne, vsaj prave in žive vere ne! Kakor ima vsaka slovnica dva glavna dela: I. besedoslovje, II. sintakso, in je pravi lingvist le tisti, ki zna oboje besedi spreminjati pa tudi prav vezati in rabiti: tako ima tudi odgojiteljeva umetnost dva dela, in ta dva sta teorija in praksa. „Religiös“ bi bila potem — če se že vse brezovke odpravijo, vsestranska palica kazalka, ktera kaže pravo pot = teorija — podlaga; „sittlich“ naj bi se pa imenovala šiba priganjalka, ki bi paglavce (in —ke) če bi ne šlo z lepo celo z gerdo silila ondod hoditi, kodar jim je vera pot pokazala = praksa!

Iz tega se vidi, da ni toliko razložka, kako besedi položimo drugo poleg druge: da bi le obe imeli, zmir pa povsod, ne samo na popirji! Vendar bi raje videl „religiös“ spredej, ker bi bilo bolj logično; upanja pa nimam, da bi to pomagalo nekterim možem; kateri se tako grozovito motijo, da že štejejo „religiös + sittlich = confessionslos!“ Hvaležen bi bil, ko bi mi kdo hotel dokazati, od kod si jemljó pravico, tako razlagati in kako si upajo po časnikih in knjigah v tem smislu pisati? Znabiti jim zato ni v čislih, ker je ravno „§. 1.“ in se ga ogibljejo po pregovoru: „einmahl ist keinmahl?“ Vendar reč je preresna, da bi si mogel kdo to misliti; in poleg tega je tudi sploh pri postavah in štatutih koj v začetku, precej v prvem odstavku, večidel izrečeno vodilo, ali „tendencia“, ki ima vse drugo prešinjati in vezati. Zato je neodpustljiva prederznost onih, ki ravno temeljno podlago izpodmikajo. Škoda, da ni za vsakim desetim paragrafom, še enkrat prvi ponavljan; tako bi bilo zavarovano, da bi ga ne smeli pozabiti, ko bi ga tudi hoteli!

Ker nekterim poganstvo sploh bolj ugaja, nego kerščanstvo, bi človek mislil, da tudi „modernim“ odgojiteljem bode bolj všeč poganska odgoja mimo kerščanske in da se tudi gledé navedenega §. 1. ravna po poganskem pravilu: Nitimur in vetitum, cupimusque negata (Prepovedano, to prav diši, to še le prav mika in vabi!) Nekteri paragrafi so tako srečni ali nesrečni, da se smejo po okoliščinah tudi pozabiti — ignorirati! Komur se je v široki politiki smilil glasoviti „§. 19.“ bi se imel mnogoverstvo pritoževati tudi na ožjem polji pedagogike gledé §. 1. šolskih postav. Mnogoverstni možje, tudi odlični, so še nekaj pri-

čakovali od lepe besede „sittlich-religiös“, ali zdaj so jih že lahko podučili Dittesovi učenci od blizo in daleč z besedo, pisanjem in djanjem, kaj imajo upati, ali bolje rečeno, česa se imajo bati, kajti upati se reče le takrat, kadar človek pričakuje kaj dobrega, veselega; toča (sic dicta) konfesijonslozna ne pušča veliko upanja za seboj.

Dunajski „Tagblatt“ si upa že novo šolo tako-le opisovati: „Man hat in der Schule ein Nebeneinander geschaffen, das im Wesentlichen darin besteht, dass der Katechet sich um die Schule und die Schule sich nicht um den Katecheten kümmert. Der Religionslehrer bleibt in seiner dogmatischen Auffassung, der Geologe, der Naturforscher, der Geschichtslehrer geht unbarmherzig bis zu den äussersten Folgen der Wissenschaft und der von dem Religionslehrer ausgestreute Same ist ein Raub des Windes. So ist der Religionsunterricht zu einem rein äusserlichen Lehrgegenstande geworden, von Religion und religiöser Erziehung kann aber kaum die Rede sein“. Kako vestno se spolnuje §. 1! Zato pristavljajo „Christl. pädag. Blätter“ k temu citatu „Mit andern Worten: In der Neuschule werde von andern Lehrkräften das niedrigerissen, was der Katechet in seinen knapp zugemessenen Lehrstunden aufbaut! — Videant!“

Zato skoraj danes sam ne vem, kam bi se obrnil z dobrim svetom, komu bi svetoval. Tam se ve, da ne bi opravil nič, kjer se posvetujejo in glasujejo, ali sme viseti na stenah katoliške šole podoba Križanega ali ne sme; tam tudi ne vem, kako bi bilo, kjer se sicer o tem ne debatira, pa se že *a priori* ne obesi — „nič božjega“; tje tudi ne grem, kjer je na dnevnem redu vprašanje, ali naj še dalje v šoli molijo „očenaš“ ali — ker bi se s prevečkratnim ponavljanjem tej vzvišeni molitvi nečast delala — naj se raje ktera zapoje na pr. tista: „Ej stopaj, stopaj Beli grad“ (kar vemo od zanesljive priče), ali kjer se ostentativno odpravlja stari katoliški pozdrav „Hvaljen bodi Jezus Kristus“; še menj tje, kjer se „pravno in pobožno“ razklada otrokom divjaška neslanost, češ, da nimajo duše sirote! (tudi iz gotovega vira.)

Na to stran res da ne vem dobrega sveta, zakličem le staro svarilo: Videant consules!

Nisem pa tak pesimist, da bi večino dolžil Dittesovega židovstva, ali prav za prav poganstva, tiste tako priljubljene „konfesijonsloznosti“; reči se mora, da je še mnogo sv. veri udanih odgojiteljev, ki se še ne terkajo na persi bahaje se: „mi smo naprednjaški, kontraklerikalni liberalci“, kateri so še sploh tega načela, kterelega zastopa „Učiteljski Tovariš“ že leta in leta. Toda ene reči močno pogrešamo pri nas, na naši strani; ognja manjka, vneme ni in serčne junaške pogumnosti! Le tega preklicanega strahu je toliko, toliko omahljive bojezljivosti, kjer in za kar bi je ne bilo prav nič treba! Poglejte jih, kako delajo, koliko vpijejo,

pišejo in tiskajo nasprotniki! In vendar imamo mi prav, ne uni; mi delamo, kar nam postava zapoveduje (saj v §. 1.), oni pa so si zmislili nekaj, kar jim postava nikjer ne zapoveduje, čeravno žalibog (zdaj še) tudi odločno ne prepoveduje v nadaljšni izpeljavi (razun §. 1.). Takim zvijačnikom nek nemški pedagog prav premišljeno očita: „Es gibt ja nicht bloss eine politische, sondern auch eine pädagogische Heuchelei!“ Za naše načelo, versko podlago, govori tudi skušnja. Če dalje bolj se prepričujejo, da brez vere se ne da odgojiti mladina, da bi bila zanesljive značajnosti, plemenite pravičnosti. Ne le pruski cesar (o katerem smo zadnjič govorili), tudi sodniki, ter sploh vsi, ki imajo priložnost in dolžnost preiskovati in vzdrževati ljudsko pravost, že očitno pričajo, da brez vere se ne da izrediti človek, da bi bil za ta svet, za družbo kaj vreden, ko bi se tudi na večnost ne ozirali. Človeške strasti so namreč tako silne, tako obilne, da jih ni moči ukrotiti brez nebeške pomoči: kdor ni živo prepričan, da je za vsako hudobno djanje Bogu odgovoren, da bo neskončno pravični vsigavedni Bog vsako hudobijo ostro kaznoval, ta se še prizadeval ne bo, zoper strasti se vojskovati, marveč le zoper policijo in sodnijo; kdor bi se pa prizadeval raznih strasti se znebiti in si pridobiti onih lepih lastnosti, koje imenujemo čednosti in koje store človeka plemenitega, dobrega, ta bi se zastonj prizadeval brez nebeške pomoči, ki nam jo Bog v sv. cerkvi deliti blagovoli!

Če hočemo tedaj ljudstvo po šolah, po mladini res zboljšati in občni blagor pospeševati, delajmo na verski podlagi, in sicer vsi, a ne da bi eden podiral, kar drug (na pr. katehet) zida; delajmo z vneto, z entuzijazmom; polovičarska bojzljivost nikjer nič ne zda. Prepričani bodimo, da je odgojenje več ko učenje; strasten učenjake je malo ali pa nič vreden, a človek brez strasti in kreposten, pa srednjih ali celo pičlih vednosti, je vreden vsega spoštovanja: naj več, seveda je vreden, če je oboje — učen pa pobožen!

Pervega paragrafa tedaj ne prezirati ali celo zavreči; marveč kakor sonce ogreva vso naravo, tako naj tudi on blaži vse drugo, potem bo seme, ki se v šoli seje, rodilo zaželjeni sad: če bodo ljudje pravni in pobožni, potem je v praksi namen dosežen, na popirju naj stoji že prvo pred družim ali drugo pred pervim. Pa še enkrat rečem: nikar se ne boj, zvesto kerdelo; politično in pedagogično liberalstvo bo skipelo v socializmu, in bo, kakor mleko, kedar skipi, ni ga več! treba drugo pristaviti; katoliško-kerščanska načela pa ostanejo!

Stric.

Dopisi in novice.

— **Iz Dunaja.** 14. maja je bilo ravno deset let, odkar je izšla nova šolska postava. Ta desetletnica se je praznovala slovesno na Dunaji in njegovih predkrajih. Tako n. pr. okrajno učiteljsko društvo v Hernalzu pri Dunaji 15. aprila. Slavnost se je veršila v Elterleinovi kazini v Hernalzu. Po kratkem nagovoru predsednika tega društva so zapeli učitelji Beethovnovo »Die Ehre Gottes« in za tem je stopil znani pedagog dr. Dittes na oder ter govoril slavnostni govor. Naj navedem nekoliko iz tega govora:

»Nove šolske postave so vvedle osemletno šolsko obiskovanje, one so razširile učne načrte, one so odpravile enostransko versko siljenje, one so izboljšale stanje učiteljev, in spravile šolo pod strokovnjaško vodstvo«.

»Vendar se ne manjka napadov na »novo šolo«. Naj se imenuje »nova šola«, naj se strinja tudi s tem imenom tudi očitanje, da je ona zavrгла stare in dobre principe v odgoji. Vendar ni nič krivičnega, nego to očitanje«.

»Ravno nasprotno, ravno najstarejša pravila v odgoji, izreki Platona, Aristotela, Leibnitza, Kanta, Komenskega, Diesterwega i. dr. so, kateri so podlaga novi šoli«.

Potem zavrača dr. Dittes nekatere napade, ter pravi dalje: »In oni, ki šolo napadajo, naj pomislijo, da ljudska šola ni edini faktor v odgoji, in se ji zato ne more nakladati vsa odgovornost. Ali nimajo s tem nič opraviati država, cerkev in družina? Ali niso tudi srednje in više šole tu?«

»Ljudska šola nima toliko sredstev, kot srednje in više šole, ona mora delovati s preprosto izobraženostjo narodovo, na domovino se mora nasloniti in tu jo mora podpirati vse prebivalstvo«.

»Ali se na takov način preveč tirja, ako obiskujejo otroci osem let šolo? Revnejše dežele, kot je Avstrija, so zavezane pošiljati otroke osem let v šole in so tako prepričane o tej potrebnosti, da bi se uperle, ako bi jim hotela vlada odtergati dve leti od teh osmih let«.

»Mi smo udje konstitucionelne države, ktera tirja od svojih prebivalcev, da poznajo natanko svoje pravice in dolžnosti. Da te lastnosti vzgoji, zato potrebuje ljudska šola časa«.

In proti koncu svojega govora se oberne govornik na učitelje, ter jim priporoča, naj se derže krepko proti napadom na ljudsko šolo, ter naj se odškodujejo s pohvalo razumnih ljudi, ter sklene z besedami: »Kdor je najboljšim svojega časa vstregel, ta je živel za vek«. —

Gromovit plosk je sledil temu govoru. Potem so sledile štiri napitnice na cesarja, na šolske oblasti, na šolo in na Dittes-a. Potem se je še pelo, in končana je bila ta lepa slavnost.

Pristavek. Kakor znano je dr. Dittesu vzor pri odgoji racionalizem — odgoja brez vsake pozitivne vere, dr. Dittes ni zagovornik državnega vpliva na šolstvo, a ljubši mu je država kakor cerkev za nadzorstvo v šoli. Kakor se vidi, Dunajčanje so za osemletno šolsko obiskanje. — Ni čudo — pred štirinajsti letmi tudi otrok za rokodelstvo sposoben ni, dosihmal naj pa v šolo hodi. — Kaj pa poreče na to tisti stan, ki redi gospoda in berača, ki vse preživi, kmetski stan, ker otrok pri 12 letih še dostikrat nadomesti odrasčenega. — »Še revnisi dežele, kakor Avstrija, so za šletno šolsko obiskanje«, — a v teh deželah na pr. v Švici traja šola le nekaj mescev v letu; v tako zvano nedeljsko ali ponavljavno šolo so pa otroci po stari šolski postavi hodili v primernem letnem času nekodi do 16. leta, nekodi tudi še dalj časa v šolo. Minister sam je do-

volil olajšav za zadnje dve leti šolskega obiskanja, a nekateri ne morejo ljudstva drugače izobraziti, da otrok hodi 8 let v vsakdanjo šolo. Kaj nek porekó na to, sami pri sebi, učitelji na Irazrednicah, ker ima jeden sam učitelj podučevati po 80 — 100 otrok. —

— Tudi učiteljsko društvo »die Volksschule« je napravilo 14. maja slavnost v risalni dvorani mestnega pedagogija na Dunaji. Tudi tu je govoril dr. Dittes in h koncu je bil banket v »Zillingerjevem hotelu«, ktereга so se vdeležili tudi državni poslanci Kronawetter in Sness. Napivalo se je na cesarja, na ljudsko šolo, na šolske postave, na učiteljstvo in na narod, ki pospešuje šolo. —

— Preidimo k drugim novicam. Krajni šolski svet pervega dunajskega okraja je sklenil, oberniti se do okrajnega sveta dunajskega s prošnjo, da bi se podaljšale velike počitnice za 14 dni. Da bi pa šola ne imela s tem nikake škode, naj se odpravijo nekteri prosti dnevi med šolskim letom. Radovedni pričakujejo učitelji, kaj bode sklenil okrajni šolski svet.

— Dunajski judje so prosili okrajni šolski svet, da bi jim dovolil, da smejo njihovi otroci ob sabotih ostati iz šole, ker je ta dan njihova nedelja. A okr. šol. svet jim ni dovolil.

— V seji društva »Volksschule« 16. aprila t. l. je stavil nadučitelj Katschinka predlog, naj se vloži prošnja na dunajski mestni zastop, da se podeli dunajskim učiteljem pravica voliti v deželni, državni in mestni zbor. Ta predlog je bil enoglasno sprejet. In opravičen je. Povsod imajo to pravico učitelji, le na Dunaji ne.

— **Iz Ljubljane.** 15. p. m. je bila izvanredna skupščina učiteljev ljubljanskega mesta. — Bilo jih je navzočnih s predsednikom vred 33 (glavnih učiteljev, na učiteljskih, c. k. vadničnih učiteljev in učiteljic, in učiteljev in učiteljic mestnih šol).

1. Volitev 2 zastopovalcev v mestni šolski svet (Stadtschulrath), ki stopi po prenarjeni šolski postavi za Kranjsko na mesto krajnega in okrajnega šolskega sveta za mesto Ljubljansko. — Izvoljena sta bila g. g. France Raktelj in Anton Razinger, oba na II. mestni šoli (na Cojzovem grabnu) z 21 in 17 glasovi. Glasove so še dobili vodja Belar 14, ravnatelj Hrvat 7 in učitelj Gerkman 4. Odstopivšemu udu krajnega šolskega sveta, g. vodji Belarji, izreče zbor priznanje za njega marljivo delovanje pri tem uradu.

2. G. predsednik dene na glasovanje nujni predlog g. Žumra, učitelja na II. mestni šoli, zastran predlage »slov. nemškega abecednika« višji oblasti. — Predlog se enoglasno sprejme in g. Žumer jame poročati: Po sklepu deželne učiteljske skupščine je treba, »slov. nemški abecednik« predelati. Osnova je bila uže dvakrat pred konferenco učiteljev II. mestne šole, bilo je o tem govorjenje in pretresovanje v sejah »Landeslehrerverein-a«, pregledal sem več abecednikov ter odbral za naše razmere naj bolj potrebno gradivo, tudi g. profesor Levec je obljubil pregledati slovenski tekst . . . . Poročevalec je za pisavo čerke »r« brez »e« v koreninah, ker otroci sami tako imena zapisujejo . . . .

G. Praprotnik praša po kakšni poti mislita pisatelj abecednik na svitlo dati, na kar g. Žumer odgovori, da se ji založnik že najdel, ki bode skerbel, da se vse dobro izpelje. —

Kakor je bilo viditi iz sporočila, je osnova dobro premišljena, in modro izpeljana, in le želeli bi bilo, da pride abecednik o pravem času na svitlo. — G. g. Žumer in Razinger sta pa s tem korakom nastopila pravo pot, za spisovanje šolskih bukev, kajti dosedaj iz same kritike nismo prišli s slovenskimi šolskimi knjigami niti za jeden korak naprej, in smo bili vedno tam, kjer so nas najdle nove šolske postave izvzemši računice dr. Močnika.

— **Iz seje ljubljanskega mestnega odbora:** V šolskem odseku so g. g.: Dežman, Horak, Kaltenegger, Kesbacher, Pirker (pervomestnik), Schaffer, Supan (namestovalec pervomestniku) in pl. Čuber.

Evangeljski šoli se je dala pripomoč 150 gl. — Krajni šolski svēt je dobil za l. 1878 za pisarno 21 gl. 40 kr. — Mestnemu učitelju g. Kumru se je priznala prva petletna doklada 42 gl. — Odstopivša uda krajnega šolskega svēta, g. g.: Belar in Mahr, bosta dobila pisano priznanico za njuno delovanje v kraj. šl. svētu.

— **Iz Dolenjskega, 17. maja.** Pretečeni četertek smo pokopali učitelja Jož. Jeroma, pri sv. Križi pri Kostanjevici. Ranjki Jerom je že vso zimo bolehal in več kó dva meseca že ni mogel učiti; če ravno nij vedno v postelji bil, vendar ven že dolgo ni mogel iti, ker se je z malimi koraki že silno utrudil. Kljubo bolezní in silni slabosti njegovi je vendar šel 24. aprila še v cerkev, da je orgljal pri slovesni sv. maši, ter je tudi ostal potem precej dolgo na prostoru pred cerkvijo pri ljubi šolski mladini, kateri so bili blagi dobrotniki pripravili jedila in pijače, da jo je nadzoroval, in še celo, kolikor mogoče kratkočasil. Ali pri tem se je bil toliko utrudil, da je komaj prilezel nazaj v sobo, ktere potem nij več zapustil. Iz tega se vidi, da je bil pokojni zvesti Avstrijan in skerbní učitelj. Jerom se je izšolal v Ljubljani in je bil 18 let učitelj po raznih krajih; star je bil komaj 34 let. Zapustil je vdovo in dvoje majhnih otročičev, popolnoma nepreskrbljenih. Ni se mu namreč posrečilo, da bi bil, če ravno je imel učiteljsko skušnjo, za terdno postavljen, in za to njegovi zapuščeni nimajo pravice do pokojnine. Ker tudi pri vdovskem društvu še ni bil dve leti, ni tudi od te strani upati pomoči. Za to so pa gospodje učitelji in gospodičine učiteljice, katerih je bilo skupaj 18 k pogrebu prišlo, med seboj sklenili, revno vdovo z vsakomesečnimi doneski podpirati, in tudi druge kolege prositi, da bi se je usmili. Nadučitelj Kostanjeviški pa sprejemlje za njo darove, katere ji bo odrajeval. Naj bo toraj zapuščena družina priporočena ne le gg. učiteljem krškega okraja, temuč tudi drugim gg. kolegom. Če vsaki le malo dá, bi vendar prišlo toliko, da vdovi ne bo treba terpeti pomanjkanja, in bo mogla odgojiti nedolžna fantiča. Ker ni upati druge pomoči, pomagajmo toraj sami kolikor premoremo, ter pokažimo, da nismo zadnji, če gre našim kolegom ali njihovim družinam pomagati. — Pri pogrebu so peli gg. učitelji jako lepo, in sicer pred hišo »Blagor mu«, in na pokopališču pa »Jamica«; tudi mej potom in v cerkvi so peli učitelji. Ljudstva je bilo pri pogrebu mnogo, domačega in iz Kostanjevice. Ker je bil pokojni pred poldrugim letom še učitelj v Kostanjevici, je prišlo k pogrebu tudi veliko Kostanjeviških šolarjev. Ves sprevod je bil jako lep, in vidilo se je, da ljudstvo svoje učitelje vendar le spoštuje. — Od sosedne šole L. iz ktere fare je mnogo otrok k g. Jeromu v šolo hodilo, je prišel od treh le eden učitelj k pogrebu; meni in sosednim učiteljem se je to jako čudno zdelo. Tudi o učiteljicah sem tega mnenja, da morejo biti v prvi vrsti res to, za kar so poklicane, potem še le nježne gospodičine. Čast toraj tistim peterim, ki so pokazale, da, ker z nami en kruh jedó, tudi z nami čutijo, in se ne sramujejo pridružiti se kolegom.

— **Iz Idrije, 22. maja.** Umrła je v Idriji 21. t. m. gospodičina Ivanka Ferjančič, učiteljica na nedavno osnovanej obrtnijskej šoli za klepljanje zobcev še le 28 let stara. Idrijo je s tem zadela občutljiva izguba. Izrednemu razumu umrle se ima mesto Idrija zahvaliti, da je tam hišna obrtnija dosegla prej nepoznato stanje, in da imajo pridne roke idrijskih žensk zdaj obilno posla in tak zaslužek, kakor nikdar prej. Umotvori gdč. Ferjančičeve so kmalu obrnili

pozornost trgovstva na se, in idrijski zobci so hitro prekoračili svoje skromne prejšnje meje, ter se razprodajali ne le v Avstriji, ampak tudi čez granico Avstrije. Vlada jo je poklicala na Tirolsko, da je tudi tam v Provesu preustrojila obrtnijo zobcev, kamor so tudi bile poslane deklice iz Češkega, učiti se gdč. Ferjančičeve umetne zobce izdelavati.

Tako je pomagala umrla obrtnijo našega milega naroda povzdigniti in — hvala jej — z lepim vspehom. Vrla slovenska deklica, naj ti bode zemljica lehka!
»Slov. Nar.«

— **G. Jože Ogrinec**, bivši profesor v Vinkovcih, je umrl v naj boljših letih, ravno ko je bil imenovan stalnim profesorjem dostavši profesorski izpit. Ranjki je bil rojen v Podgorji pri Kamniku l. 1843. Bil je nekaj časa v bogoslovji, potem je šel na Dunaj; iz njegovega peresa imamo mnogo spisov, ki segajo nekaj v dramatiko, nekaj v ljudsko pripoved; ranjki je imel bister um za opazovanje, njegove drobne slike so vzete iz narodnega življenja. Ko je po trudapolnem življenji prišel do službe, v kateri bi bil lahko brez posebne skerbi za vsakdanji kruh delal in pisal, prehitela ga je smert. N. v m. p.

— **Ravnateljstvo filharmoniške družbe** je polovico dohodkov v gledališču iz koncerta napravljenega 24. aprila na god sreberne poroke Njiju Veličanstev t. j. 140 gl. 47 kr. naklonilo novo osnovanemu društvu v podporo gojenk na c. k. ž. učiteljsku.

— **Banka Slavija v Pragu** je votirala »Matici Slovenski« 100 gl. in tudi »Narodni šoli« za nakupovanje učnih pripomočkov 100 gl. — Slava zavodu in nja modremu zastopniku na Kranjskem g. J. Hribarju.

— **5. t. m. t. j. v četertek po binkoštih**, ima odborovo sejo slovensko učiteljsko društvo in »Narodna šola«. — Poročevalo se bode o društvenem delovanji.

— **Ude vdovskega učiteljskega društva** opozorujemo na vplačevanje za l. 1879, ker z mescem aprilom je potekel zadnji obrok za vplačevanje; kako se pa hočemo obnašati do teh, ki še za l. 1878 niso plačali letnine, — ali so ti vsi molčé izstopili?
»Predstojništvo.«

— **„Hrvatska Matica“** je imela 21. p. m. občni zbor. Zbora se je vdeležilo mnogo udov; društvo lepo cvete ter skerbi posebno za leposlovno literaturo. Na tem zboru je »H. M.« izbrala dr. Janeza Bleiweisa za svojega častnega uda in s tem pokazala svoje simpatije do nas Slovencev.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Rudolfovem. Na Irazredni šoli v Zagracu, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje; na Irazredni šoli v Mirni (Neudegg), učit. služba, 450 gl. in stanovanje, okrajnemu šolskemu svetu v Rudolfovem do 20. junija t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Stalno so bili umeščeni na svojih službah g. g.: Jakob Marn, Matija Rant in Janez Pokorn. — G. Janez Cepuder, učitelj v Leskovcu, bode podučeval namestovaje pri sv. Križu pri Kostanjevici. — G. Janez Ramroth je postal pomožen učitelj v Postojni.

Današnjemu listu je pridjan kazavec.